

עבודת סיום לקורס: מבוא לתרבות הסייבר

ד"ר משה אלחנתי

נושא מס' 2

תרבות הסייבר נוצרה כתוצאה של האתוס מוטיב הספר ואתוס מוטיב היחס האוהד לטכנולוגיה כפי שהוא בא לידי ביטוי בתור תוצר של התרבות האמריקאית. עבודה זו תבקש לעמוד על המוטיבים הללו להראות כיצד נוצרה תרבות סייבר שהיא מבוססת על המוטיבים הללו. החשיבות של חיבור זה היא מאחר והסייבר הוא מרחב חדש יחסית אשר הנורמות הקשורות אליו הם אינן עדיין ברורות דיין, קיימת חשיבות רבה למעורבות של החוקרים והציבור בקביעת נורמות אלו, כדי שאנו נוכל ליצור את המקום שבו הילדים שלנו יתגוררו¹, והרי מרחב הסייבר יהיה עבורם מרחב מחייה בולט, אם לא עיקרי, בחיים העתידיים שלהם.

ראשית, אתאר את מוטיב הספר בהיסטוריה האמריקאית. תרבות הספר האמריקאית נוצרה מתוך תהליך בלתי פוסק של מאבק עם השממה ועם הילידים המקומיים. ספר הוא למעשה השטח שבין התחום המבדיל את הארץ המיושבת ובין השממה. הספר באמריקה היה ראש הגל החדש של חברה דינאמית שהגיעה ליבשת בלתי מיושבת. יש להתייחס למושג זה שלא במשמעות הגיאוגרפית שלו. איש ההתיישבות הוא אדם בעל יוזמה אשר נשען על היכולת שלו בלבד. באזור זה, אשר כל החוקים לגביו היו חדשים, ניתן היה ליצור חברה חדשה עם בני אדם חדשים:

¹ Barlow, Coming Into the Country, 1991,

" כל דבר באמריקה שואף להחיותם, חוקים חדשים, צורת חיים חדשה, סדר חברתי

חדש : כאן הם הופכים להיות בני אדם"².

תרבות הספר האמריקאית יצרה נורמות חדשים בנוגע לאיכות האדם אשר מתיישב וממציא את עצמו חדש. בשל התיאור ההרואי של האדם המתיישב בתרבות האמריקאית, עד לימינו נוהג לראות באנשי ספר בתור חלוצים אשר יש להעריך את פועלם ואת הניסיון שלהם ליצור חברה חדשה. הדבר נכון מבחינה היסטורית, אולם הינו גם נכון היום כלפי המתיישבים החדשים, אנשי מרחב הסייבר.

חוקרים מצאו קשר ישיר בין תרבות הספר האמריקאית ותחושת החלוציות אשר אפיינה את דור העבר שגילה את המערב וביקש ליישב אותו, עם המציאות של היום ובין גבולות מרחב הסייבר החדשים. ניתן להסביר את הקשר בין המקרים על ידי כך שנשאר מעט מקום בעולם הפיזי, שבו ניתן לצמוח מבחינה כלכלית, ולכן כדי להיות רלוונטי ויעיל מבחינה כלכלית יש לשים את הדגש על העולם הווירטואלי³. מטאפורת הגבול או הספר מאפשרת לנו להבין את הדינמיקה שנוצרה ואשר מעריכה את האנרגיה ואת הדמיון של החלוצים, כמו גם את הסכנות סביבם, כשם שהיא מעריכה את החלוציות של עולם הסייבר. המטאפורה הזו למעשה מבקשת לחזק את ההתנגדות של וויתור על חירות במרחב הזה. בכל פעם שעקרונות עולם העבודה מבקשים לשלוט במרחב מסוים, ישנם אנשים שמתנתקים ויוצרים לעצמם מרחב חופשי יותר. משום כך יש להבין את הקשר שבין הרצון לשמר את מרחב הסייבר בתור מרחב חופשי ובין השאיפות הכלליות של אנשים רבים בחברה אשר מבקשים ליצור לעצמם מרחב שבו יהיו יכולים להיות חופשיים ככל האפשר. הדבר נכון לדוגמא האמריקאית אולם לדעת חוקרים הוא עומד בבסיס של ההתנהגות האנושית⁴.

² אריאלי, "משמעות הספר בהיסטוריוגרפיה האמריקאית.

³ Barlow, Jack In, Young Pioneer 1995.

⁴ Cleaver, THE "SPACE" OF CYBERSPACE